

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060301

PROTOKOLL
2023-05-22
Föredragning i
Stockholm

Aktbilaga 9
Mål nr P 14497-22

RÄTTEN

Hovrättsrådet Anna Tiberg, tekniska rådet Ewa Andrén Holst och
tf. hovrättsassessorn Simon Nesterud, referent och protokollförare

FÖREDRAGANDE

Föredraganden Frida Jakobsson

PARTER

Klagande

1. Den Goda Jorden ideell förening
2. A. D.
3. O. D.
4. T. H.
5. A-C. H
6. B. H.

Motpart

Mörbylånga kommun
386 80 Mörbylånga

SAKEN

Detaljplan för X m.fl. (förbifart Mörbylånga kyrkby) i Mörbylånga kommun; nu
fråga om prövningstillstånd m.m.

Dok.Id 1912660

Postadress Box 2290 103 17 Stockholm	Besöksadress Birger Jarls Torg 16	Telefon 08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se	Telefax	Expeditionstid måndag – fredag 09:00–16:30
---	---	---	----------------	---

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-11-16 i mål nr P 1191-22

Efter föredragning fattar Mark- och miljööverdomstolen följande

BESLUT (att meddelas 2023-05-30)

1. Mark- och miljööverdomstolen avvisar överklagandet från Den Goda Jorden ideell förening.
2. Mark- och miljööverdomstolen ger inte prövningstillstånd till övriga överklaganden. Mark- och miljödomstolens avgörande står därför fast.

Skälen för beslutet under punkten 1

Bestämmelserna i 16 kap. 13 § miljöbalken och Århuskonventionen syftar till att ge allmänheten möjlighet att genom sammanslutningar delta i rättsliga processer för att bevaka allmänna naturskydds- och miljöskyddsintressen (se prop. 2009/10:184 s. 66 och NJA 2020 s. 845). Det grundläggande syftet med bestämmelsen är att ge organisationerna en omfattande och lättillgänglig möjlighet att överklaga. En förutsättning är att organisationens huvudsakliga syfte är naturskydds- eller miljöskyddsändamål och att organisationen inte är vinstdrivande. En bärande tanke bakom miljöorganisationers talerätt är att miljöorganisationerna ska företräda de allmänna intressena. En förening vars grundläggande syfte är att tillgodose sina medlemmars enskilda intressen, exempelvis fastighetsägareintressen, exploateringsintressen, ekonomiska eller politiska intressen är inte en sådan organisation som har talerätt enligt bestämmelsen, även om en sådan organisation också har till ändamål att främja natur- och miljöskydd.

Föreningens ändamål, enligt stadgarna, är att samla in och förmedla kunskap om den goda jordens stora betydelse för kommande generation. Föreningen ska därtill arbeta för att stoppa urbaniseringen på åkermark.

Det saknas en närmare definition kring vad som anses utgöra en natur- eller miljöskyddsförening. Av Århuskonventionens implementeringsguide framgår att föreningar som arbetar för att skydda något av de intressen som ingår i den definition av miljö som kan uttolkas från artikel 2.3 i konventionen ska anses vara föreningar som arbetar för miljöskydd (The Aarhus Convention: An implementation guide, andra upplagan, 2014, s. 51, 57 och 58). Det innebär att föreningar som arbetar för att skydda tillståndet för olika delar av miljön, som luft och atmosfär, vatten, jord, mark, landskap och naturområden ska anses utgöra miljöföreningar.

Åkermark är mark som används inom jordbruket för att odla grödor (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 1 april 2016 i mål nr P 4087-15 för en närmare redogörelse av begreppen åkermark och jordbruksmark). Brukningsvärd jordbruksmark (där åkermark ingår) skyddas från exploatering genom 3 kap. 4 § miljöbalken. Anledningen till skyddet är att jordbruksmark är en begränsad resurs med avgörande betydelse för att trygga livsmedelsförsörjningen i landet (prop. 1985/86:3 s. 53). Det är framför allt ett annat samhällsintresse som motiverar att brukningsvärd jordbruksmark skyddas från exploatering i miljöbalken, inte ett naturskydds- eller miljöskyddsintresse.

Intresset av att värna jordbruksmark kan även motiveras av andra skäl, exempelvis för att främja biologisk mångfald eller för att skydda landskapsbilden. Föreningens ändamål är dock i detta fall att samla in och förmedla kunskap om den goda jordens stora betydelse för kommande generationer samt arbeta för att stoppa urbaniseringen på åkermark. Ett sådant ändamål kan dock inte anses vara att huvudsakligen tillvarata ett naturskydds- eller miljöskyddsintresse. Det innebär att föreningen inte är en miljöförening i vare sig miljöbalkens eller Århuskonventionens mening. Föreningen saknar därför klagorätt. Föreningens överklagande ska därför avvisas.

Skälen för beslutet under punkten 2

Det överklagade avgörandet får prövas av Mark- och miljööverdomstolen bara om Mark- och miljööverdomstolen har gett prövningstillstånd.

Prövningstillstånd ska ges om

- det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
- det inte går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till utan att prövningstillstånd ges,
- det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre domstol, eller
- det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Mark- och miljööverdomstolen har gått igenom målet och kommit fram till att det inte finns skäl att ge prövningstillstånd i detta fall.

Det får anses vara av vikt för ledning av rättstillämpningen att beslutet under punkten 1 prövas av Högsta domstolen. Mark- och miljööverdomstolen tillåter därför, med stöd av 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar, att beslutet under punkten 1 får överklagas. Beslutet under punkten 2 får enligt 5 kap. 5 § lagen om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR beslutet under punkten 1, se bilaga A

Överklagande senast 2023-06-20

Simon Nesterud

Protokollet uppvisat/